

У овој каквој-таквој, али Нашој, једва пунолетној демократији све се више чују револуционарни гласови. Непосредан повод томе су актуени избори, незаконитости у изборном поступку - отуђења изборног материјала, исправке записника, погрешна рачунања, речју једна изборна конфузија у борби за власт. Ипак, узроци позива на револуционарне промене су дубљи. Већ дуже времена народ није задовољан. Народ није био задовољан ни пред „петооктобарску револуцију“ 2000. године па да ли се онда могу повући и неке правне паралеле између некад и сад?

Директан повод „петооктобарске револуције“ су тврдње о изборној крађи на непосредним изборима за председника СР Југославије, чији је први (и последњи) круг одржан 24. септембра 2000. Утврђен изборни резултат Одлуком Савезне изборне комисије (*Службени лист СРЈ*, бр. 50 од 28. септембра 2000) по коме је В. Коштуница добио 48,96% гласова, а С. Милошевић 38,62% гласова, водио је ка другом кругу избора што је утврђено Листом кандидата (*Службени лист СРЈ*, бр. 52 од 30. септембра 2000). Коначно, по поднетој жалби тадашње опозиције, а после јавне расправе одржане 4. октобра 2000., Савезни уставни суд је донео одлуку (*Службени лист СРЈ*, бр. 53 од 6 октобра 2000) о, између осталог, *поништавању* Одлуке Савезне изборне комисије о утврђеним изборним резултатима. Поништавајући званичне изборне резултате Савезни уставни суд је створио *правни вакум* до неке нове одлуке Савезне изборне комисије. Та је правна празнина и попуњена накнадно, објављивањем Коначних укупних резултата председничких избора по којима је В. Коштуница добио 50,24% гласова и тако победио у првом кругу (*Службени лист СРЈ*, бр. 55 од 10. октобра 2000). Али то уставноправно и није тако битно јер се у протеклих пар дана све важно већ десило.

Извршен је пренос власти без уставног основа, револуцијом, али ипак мирно, из руке у

руку. Десио се пети октобар, општенародни протест са паљењем и бацањем гласачких листића у девастираној Скупштини (никад више нису могли бити пребројани). Десио се и шести октобар када је, по тада важећем Уставу још увек председник, С. Милошевић признао пораз у првом кругу избора и то телевизијским обраћањем нацији. Потом и седми октобар када је, по тада валидном правном акту још увек кандидат за председника Републике, В. Коштуница положио заклетву у Савезној скупштини и тако отпочео мандат шефа државе. На темељу непромењеног правног поретка, уз описану практичну суспензију Устава, почео је нови политички период. Неко је то назвао револуцијом.

И када су такве изборне смутње полако остајале иза нас, заборављене, букнуо је нови изборни спор. Данас се споре вербално и правно нова и стара позиција и опозиција, или обратно, како ко већ гледа. Изукрштане политичке стране из времена „петооктобарских промена“ као да хрле у неки нови „пети октобар“. И сад имамо случајеве расипања, губљења, поновног пребројавања чак и сумњи на крађу гласачких листића, затим дописивања и преправљања записника са бирачких места, делом поништавања избора и распуштања бирачких одбора итд. Ипак, „октобарска паралела“ је још недоказива - засад нема ултимативних захтева за признањем „одређених“ изборних резултата, нема „фактичког“ преноса власти, о уложеним приговорима и жалбама решавају „институције система“, кандидати су конкулдентно (понашањем) признали званичне резултате из првог круга председничких избора (Б. Тадић 25,31% гласова, Т. Николић 25,05% гласова), а ту је за сваки случај и Уставни суд који је досад по питању изборних спорова сталожено и мудро ћутао. Правне паралеле се ипак не подударају, али тензије постоје и као да се осети некакво предреволюционарно врење.

Какав год да буде коначан резултат ових избора, све спорове у вези са тим *морају решавати*

надлежни државни органи у законском поступку. У уставној држави власт се преноси или остаје у некој политичкој групацији *само путем слободних и поштених избора.*

Они други избори, неслободни и непоштени, морају коначно остати иза нас. А ако нећемо или не можемо да досегнемо тај ниво слободе и цивилизације, као излаз остаје само „чистиште људских глупости и институција“. А то би онда могла бити револуција.

(аутор је доцент на Правном факултету Универзитета у Новом Саду)